

Rudečkajci.

Njega dni je živel revni vdovec, ki je imel jako lepo hčer, katero je mislil v zakon vzeti nek fant tistega kraja, kateri je bil tudi reven, zato mu jo oče ni hotel rad dati; drugih snubačev pa ni imela, dasi, ravno so se ji pri plesu prilizovali tudi premožni fantje. "Oh," — je oče večkrat zvilnil —, ko bi vsaj imel kako dobro kmetijo v stantu (v najemu), najboljši mladenči bi potem snubili mojo hčerko. a kako si hočem z delom mojih rok in s plačo ubozega dni, najja toliko prislužiti, da bi grofu plačal najemščino! Je ve da, ko bi mi grof hotel prepustiti del puste zemlje, jaz bi mu jo hotel lepo obdelati in obo bi imela pri tem dobicek." — Sila kola lomi, pravijo in nas vdovec je storil, kakor mu je na misel prišlo, šel je k grofu, ter ga je poprosil, naj bi mu prepustil del puste zemlje obdelati in bi mu hotel dati dostojno podporo. "Vše prav" reče grof, "hočem vam dati 200 fl., nekoliko živine in vse orodje, kolikor vam ga je potreba; a v 3 letih morate vam odkazano zemljo lepo obdelati."

Vesel svoje dobro opravljene reči se poda revni mož na delo. Postavil je za se in za svojo hčerko majhno hišico, za živino pa k stalicu. Ko je bil dobri mož pod svojo streho, je najel delalce, da so mu pomagali kopati zemljo, trnje izrjavati in zito sejati; živež je pak na posodo jemal. Komej

pak je leto preteklo, spozna mož, da je bolj
reven, kakor je bil prejšnjemu letu. kajti bil
se je zadolžil in skorej ni bil nič pridelal,
ker je ravno slaba letina bila in so ga bili
delalci popustili zaradi slabe hrane in
nerečnega plačila.

Ko je nekega dne ubogi mož sam
kopal zemljo in mu je od truda pot cur,
koma kapal iz čela, njegovi ušes pa
so ga boleli, je tožil čez svojo trdo osodo,
si pulil lase in je rekel: „Resnično, sedej
bi se hotel za majhno reč zapisati hudicu!
— „Tukaj sem in vam na postrežbo!“
reče satan, ki je precej stal zraven moža.
— „O, ne, ne, jaz te ne potrebujem, lepo se
ti zahvalim; jaz bom rajši se sam potil!“
— reče mož; vrag pak mu seže v besedo:
„J nu, jaz hočem brez plačila delati za
vas!“ — „O, naka, ti nikdar nič zastonj
ne storiš,“ — reče kmet. hudi dah pak
mu odgovori: „E kaj bova gluhala, kar
vdarite; vi se mi smilite, hočem za
vas leto in dan zastonj delati, samo s to
pogojo, da mi boste zmirej dali zavosti
dela; a prvi pot, ko mi ne boste v
stanu dati dela, tako —“ — „Tako me boš
vzel,“ — mu seže kmet v besedo, — „jaz ne
maram za tako pomoč!“ — „Ne, tega ne
bom storil, stari neumnez! Vas nočem,
ampak vašo lepo hčerko,“ — reče hudič. —
„Ti bi rad mojo hčer, poberi se!“ — jezno
zakriči mož. — „Vše dobro, pak če osta,
nete vi zmirej revni, se vaš hči ne
bo mogla omožiti.“ — „Kaj pak ostane
vse življenje brez moža, kaj mi je zato!“

"Kaj vam je zato; kaj pak vi?"

Moz je začel premišljevat, da je se dosti dela, da mu bode lahko še eno leto dal zmirej kaj opraviti; ker grozno bi moral biti učen in umeten, da bi vse storil, kar mu bode ukazal. — "No, reče, jaz" —

"Vi se branite?" — prasa vrag. — "Ne, jaz vdarim."

— "No, mojster, kaj čem delati?" — "Skoplji to njivo, dokler bom jaz počival."

Dokler je bilo treba polje prekopavati in sejati, travo kositi, žito mlatiti in voze napravljati, je slo vse dobro, obema je bilo prav.

Ko je pak po osemurnem težkem delu ostalo še malo dela, se je moz bal, da ne bi mogel za svojega delalca nič več dobiti dela in je s strahom mislil na svojo hčer.

Noč in dan si je glavo ubijal, da bi si umislil kako opravilo za satanovo delavnost, ni mogel ne jesti ne spati, vsaki dan je hujsal in je bil čedalje bolj žalosten.

Ko pak je neko jutro vstal, je bil svojo žalost zgubil in je bil neizmerno vesel.

Ko pride njegov neprijazni delalec in zahteva delo, mu kmet reče: "Prav zadovoljin sem s teboj, ker si jako priden delalec; a nočem, da bi zmirej tako težko delal, zato ti bom danes dal delo, ki te ne bo otrubilo. Pojdi po vile v hlev, je med tem kmet prinesil velik žakelj pšenice in jo je stresil na dvorišče, ter je rekel vragu, ko je prišel na dvorišče: "Vrzi mi to pšenico z vilami gori v žakelj!" Vrag je precej pričel svoje delo, je potikal in potikal vile v kap pšenice, a ne enega zrna ni mogel na vilah vzdigniti. "Prekleto bodi!" — je zaklel in rekel: "Kakšno delo ste mi tukej dali?" Potem se je obupljivo naslonil na svoje vile. — "No moj dobri hlapec!" —

reče kmet: „če ni za te moje delo, znaš pak
iti in svojo srečo kje drugje poskusiti, kajti
zastonj te ne bom pasel. Ne zastopis?“
„Da, da, razumim vas,“ — je vrag zarenčal
jezno, ko je videl, da je vkanjen. „Jaz vas
hočem zapustiti, a prisel bo dan, ko se bom
nad vami masčeval!“ — je rekel in je zginil.

Skimalo potem je kupil nek ptujec zemljo,
kjer je vrag tako lepo bil obdelal in je
na njem lepo hišo sezidal. Popred revni
vdovec je seveda naglo postal bogat mož in
ni mu bilo težko omogočiti svojo hčer, ker
se polno je snubačev imela, dokler ni se
vdala mlademu in bogatemu kmetu. Oče je
hotel, da bi se obhajala ženitnina jako slovesno.
Zato je skrbno vse za tako slovesnost potrebne
reči pripravljaj; kupil je najboljšo žido in je po-
klical najbolj slovečega krojača, da bi ženi-
tansko obleko napravil. Ta krojač bil je
čuden in skrivnostni delalec; vsi so videli,
kako je obleko vrezal, a nihče ga ni videl
šivati; vendar pak je bila dobro narejena
obleka, katero so mu zaupali in gotovo jo je
tisti dan dodelal, kakor je obljubil. Ko je
mero vzel in blago vrezal, je položil kosove
v veliko skatlo ter je šel v krčmo in je
celi dan pil. Nekteri so rekli, da je
copernik, drugi pak, da se je hudiču
zapisal. Tisti, ki so rekli, da se je
hudiču zapisal, so jo bili pak pogodili,
kajti ko je vrag zvevil, kam gre krojač na
delo, pride k njemu in mu reče: „Prisel
je čas, da se bom masčeval nad unim

5
kmetom, in mislim, da bi mi vi zamogli pri-
tem dobro služiti; vi mi morate njegovo
hčerko in sedejno nevesto izročiti, sicer bo
slabo za vas! Ste me zastopili?" — "Vže prav,"
— reče krojač — "kdaj pak in kako ti jo hočem
izročiti?" — "O, vse to vam prepustim; a ker
greste jutri nji delati oblačila, izročite mi jo
jutri, pak gotovo!" — reče vrag.

Drugi dan je zgodaj šel krojač vrezati
nevesti obleko in ji je nagloma rekel: "Oh, zdaj
sem pravo naredil, nič ne bom mogel delati, ker
sem moje orodje ali mojo škatlo pozabil doma."
— "O, to naj vas nič ne skrbi, jaz grem rada
po- njo," — reče deklica. — "Vi ste vendar jako
dobra deklica!" — reče krojač, — "tukej je moj ključ,
škatlo pak boste na polici pri mojem oknu
dobili; a zapomnite si, da jo ne smete odpreti,
sicer vas zadene nesreča." — "Ni treba skrbeti
zato, jaz jo ne bom odprla," — reče deklica in
odide. — Ko je škatlo najdla, jo je ^{pod} pazduho
djala in jo tako skrbno nesla, da si se upala
ni, jo pogledati. Nagloma se ji je zdelo, da
nekeje sumi v škatli. — kmalo potem zopet sliši
neko šepetanje, kihanje in klopotanje iz škatle.
Kada bi bila skozi ključero lukno kej
vidila, a ni mogla nič viditi; zato jo
je vže hotela odpreti, a spomnila se je, da
ji je krojač rekel, da bi jo zadela nesreča,
če to stori. Vendar si pomisli: "O, kaj pak,
ko bi me hotel krojač le strašiti; kaj mi
hoče škodovati, če malo pogledam notri?
Če je kaka žival notri skrita, me vendar
ne more pozreti, ker sem jaz veliko večji
kot ona." —

Pro je deklica tako modrovala in
ravno na velik spašnik prišla, je odprla za en
prst na široko škatlo; a komej je to storila, je

vše na zemljo poskakala iz skatle cela
truma majčkinih možiceljnov v rudečih
kapicah, so plesali okoli deklice in vpili
na vso moč: „Delo, lepa deklica, delo!“ —

Deklica ni izprva vedila sama pri čem je,
gledala je osupnjeno male možiceljne, ki so
skakali okoli nje in se prevračali eden
čez drugega; ko je pak slisala, da zahtevajo
delo, se je izgubljeno mislila, če jim ne
vstreže; zato je rekla: „Pridite, rudečkapi,
in poberite vse vejice in klinčke, ki so po
spasniku raztreseni.“ — Brž so mali mo-
žiceljni ves spasnik obrali in očistili, pak
so zopet vpili: „Delo, lepa deklica, lepa moj-
strovska, delo!“ — „No, moji možiceljni,
splezajte na to kopico in poskakajte
nazaj v skatlo!“ reče deklica s prosečim
glasom. Precej so možiceljni splezali na
kopico, ter so lahko kot peresa poska-
kali doli v skatlo, in ko je začniti
notri bil, je deklica dobro zaprla skatlo in
je dirjala h krojaču, kar je največ hitro mogla.

Krojač vzame svoje vrezane kosove,
zapiči šivanke s konci notri in odpre
skatlo, da bi jih možiceljnem dal šivati;
ko je pak zapazil, da so zeleno pomazane
ročice, ki so mu jih možiceljni nasproti
držali, je rekel: „Kaj ste delali z mojimi
možiceljni, deklica, da so si tako pomazali
roke?“ — Odgovorila mu je: „Oh, žal mi je,
da vam moram obstati, da mi je skatla
pavla na tla, ko sem dirjala semke in
vsi mali možiceljni so se v travo

4
zvrnili; ko pač sem jih zopet pobrala,
sem pozabila jim roke obrisati." —

Krojač ji na to reče: „Ljuba deklica!
vi zamorete od sreče govoriti, da se
vam ni kaj hujšega zgodilo." —

Odvrnila mu je: „O, kaj se to;
ker pač vaši možiceljni tako prično
delajo, tako pridite in pokusite
naše viro!"

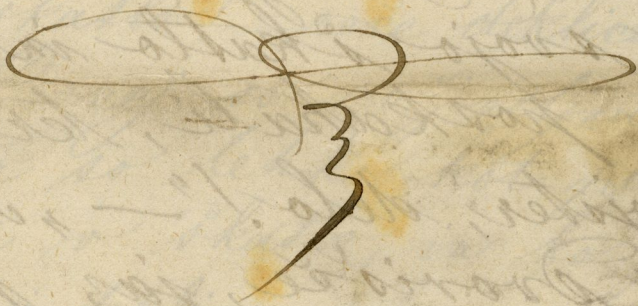
Krojač je pil ves božji dan,
da bi z vinom potolazil svojo jezo, ker ni
mogel škodovati deklini, in je bil zvečer
tako pijan, da je komej mogel iti v svojo
sobo spat. Ko je ventar tamkej bil,
je odprl svojo skatlo in vsi možiceljni
so iz nje poskakali, ter so vpili:

„Delo, mojster, delo!" — „Ksajte me
doli na dvorišče, jaz potrebujem
čistega zraka in moje noge me
nočejo nesti!" — jim veli krojač.

Keshi so ga tedaj doli, so ga polo-
žili na zemljo in so zopet pričeli
klicati: „Delo, mojster, delo!" —

Krojač reče ježno: „Zmirej to prekleto
pešem! So zberite vse sibre in spi,
časte kamenčke, ki jih je izsekal kamno
sek." — Rudečkapti so po vsih kotih
na dvorišču pobrali vse sibre in kamnene
spice in so iz njih naredili veliko

9
kopico, potem so šli k krojaču in so
mu kričali na uho: „Delo, mojster,
delo!“ — Krojač pak je spal, in ko
so ga na pol prebudili, jim je
zamrmral: „Poberite se k hudiču!“
Pri teh besedah so mozicežni
zgrabili krojača, so ga polo-
žili na sibre, ki so jih bili
na kup nanesti, in so ga tako
dolgo po njih valili, da so se
mu sibre v vse ude vdrole in
zapičile, ter je okamnel.

Mravlje.

Poletni čas so kmetje deleč od doma delali na polji. Jemali so jedila seboj, da bi mogli celi dan neprenehljivo delati. Ko je prišel čas južinati, so se vsedli na trato, vredno med-se postavili skledo, okoli nje pak kosčike kruha, ter so vspešno jedli. - Po jedi ni nobeden mislil na drobtinice, ki so v travi ostale, kajti pričeli so zopet precej ročno svoje delo, ki jim je več koristi obetalo, kakor so drobtinice bile vredne.

Prilezle so zraven mravlje in so drobtinice pojužinale, a za malo se jim je zdelo, da kmetje tako nehvalezno zametajo božje dari. Sklenile so tedaj kmete zatožiti pri Bogu zaradi te hudobije. Ko so v nebesa priromale, so obsule tron božji in tožile Bogu Očetu, da kmetje tako nehvalezno vničujejo njegove dari. Bog Oče jim pak reče: "O nehvalezne stvari! menite, da ne vem, da nimajo kmetje časa drobtinice pobirati? Do li drobtinice vam zopre, ne, ko se brez vašega truda nasitite z njimi? Boberite se spred mene, grde nevosčljivke, nimate mi več priti pred moje obličje!"

Tako so morale mravlje nebеса zapustiti.
Vračale so se sicer v svojih potrebah nazaj, a
prave poti niso mogle najti; zato jo še sedej
iščejo, ko svoje ceste narejejo po polji in po njih
romajo.

Sova.

32 7/220, 3
Ptici so ujeli nagajivega ščinkovca,
ter ga zaprli v goščo in primorali sovo za
čuvaja. Sova gre na stražo, a vrenlje se ji.
Misli si, e bom z enim očesom gaspala, z dru-
gem pak čula, da mi vjetnik ne ujide.
Gamizi z enim očesom, a ponevedoma se ji
stisne še drugo oko in trdno zaspi.

Ko se zjutrej zbudi, vidi, da je ptiček
ušel. Bala se je vrujih ptičev zaradi svoje
nezvestobe, torej se je podnevi skrivala
pred ptičmi. — Gato se skriva še danda,
našnji, ker je ni pri belom dnevu čutiti.
Le po noči uka in nabira svoj živeš, po
dnevi pak spi v skritih krajih. Če jo pak
vtegnejo ptice zasačiti, store to iz časti do
nje, da se vstopijo okoli nje; ona pak se
boji zaradi nekdanje nezvestobe, ter beži pred

njimi: — ptice pak jo spremljajo s častjo
med petjem.

Klače. I.

52 7/220.4

a

1.

Mož, ki je imel jako bogato in lepo ženo, je revežem
navadno dajal silno pičle milodare, le neki ženski je vselej dal
čeznadno obilen dar, več kot trem drugim revežem. Žena ga
enkrat poppraša, zakaj on tej ženski daje tako obilne darove.
Povej ji, da jo je bil obljubil vzeti v zakon, in jo s to
obljubo motil, da ni se vdala nobenemu drugemu, snu,
baču, ki jih je imela; te obljube pak lehkomišelnost ni spol.
nil, zato se mu revica smili in jej daje vselej obilen dar.
Žena ga na to vpraša, če je to reč kedaj razodel svo-
jemu spovedniku, ker znal bi to biti velik greh. Mož ji
pove, da ni mislil, da bi to bilo velik greh; a vendar
ga je vest pekla, in potolažil jo je z obilnimi darovi.

Po opominu svoje žene pove mož pri bližnji
spovedi tudi to, kar je razodel doma svoji ženi o
nespolnjeni obljubi zakona. Duhovnik mu reče na to,
da je to tako velik greh, da ga ne more odvezati;
zato mu veli iti k škofu k spovedi. Ko pride k
škofu in pove svojo reč, mu veli ta iti k papežu v
Rim. Poslovi se od svoje ljube žene, in se napoti v
Rim k papežu. Seboj vzame za postrežbo in tovar,
svoje hlapca. — Ko pride k papežu, in mu
pove svojo reč, mu sveti mož rečejo: „Za pokoro ti

naj bode tvoja dolga in težavna pot v Rim, in
pak kar bodeš na poti iz Rima najprvo srečal,
to moraš objeti, potem ti bode odpuščen tvoj greh.

Na poti pove gospodar hlapcu, kako so mu
lahko pokoro dali papež, in pristavi: "Ho bi pač
sedej-le srečala kako lepo deklino, kako z veseljem
bi jo objel in pokoro odpravil!" (Komej to izgovori,
kar pride po konci velika kača proti njemu, mož
se sicer prestraši, a spominja se papeževega ukaza,
jo vendar-le objame; kača pak se ovije okoli nje,
govega vratu. Mož spoznavši, da se mora nad njim
spolniti božja volja in si sedej nikakor ne more
iz strašne osebe pomagati, jo sprejme vdan v božjo
voljo, ter ovije okoli kače svoj žepni robec, da
ne bi ljudje videli kače na vratu.

Ho na večer prideta med potjo v krčmo,
in prosita prenočišča, naročita za gospodarja
posebno sobo za spalnico, od kače pak ne povesta
nič ljudem. Zjutrej, ko se hlapec prebudi, hoče
klicati gospodarja, a ne najde na njegovi postelji
druzega kot same kosti; vse meso nevrečnega
moža je bila ogladala kača, katero pak niso
nikjer več najti mogli. — Hlapec je potem
vso zgodbo krčmarju in doma svoji gospo,
dlinji povedal.

2.

Prade igrajo kače z zlato kroglo ^{roček} na visocih
hribov, kadar take kraje ogreva solnce. Njega dni
pak je eden šel tje, zatoči kolo iz gore in med tem,
ko so kače radovedno lezle za kolesom, odnese zlato kroglo.
Ho je pak drugi dan šel po kolo in ga je na hrbtu ^{mislil}
domu nesti, ga piči kača, ki se je bila v kolesu skrila,
tako, da je moral na poti umreti.

Kačč. II.

527/220,5

3.

Enkrat sta oče in mati nagovarjala svojega sina, da bi se oženil; a nobena ni marala zanj. Šel je tudej po svetu, in na poti vidi iz lukne lesti kačo, ki ga vpraša: „Kaj delaš tukej?“ Odgovori ji: „Isčem si nevesto, a nobena ne mara zame.“ Kača mu reče: „Ves kaj, oženi se z menoj!“ — „To bi ne bilo lahko mogoče,“ — odvrne mladenič; a kača mu veli: „Pojdi domu, pripravi gostijo, posteljo in vse; jaz bom vže čakala v cerkvi. Mladenič je bil zadovoljin, in je šel domu. Njegovi stariši so ga vprašali: „Si li dobil nevesto?“ Odgovori jim: „Da, oženil se bom s kačo!“ — Na to začno stariši vpiti nad sinom, da bo vse zapravit; — on pak pripravi vse, ter gre v cerkev, kjer ga je vže čakala kača, ki se je okoli njegove desne roke ovila in sta bila poročena. Potem so dobro jedli in pili, pak dobre volje bili; tudi kačja nevesta dobi delež vsega. Pozno ponoči pak so šli počivat.

Tako so se pač čudili ženini in njegovi stariši, ko drugo jutro jako lepa ženska pride iz spalnice; — se bolj pak so

si ribali oči, ko jim je pripovedovala
o zakladov ali sarkov, ki so zakopani
v tisti lukni, kjer je prebivala, in
kteri so sedej njih premoženje. Zato so
bili starisi s sinon in njegovo neve,
sto pač zadovoljni.

4.

Bela kača je kraljica vseh kač;
neizmerno je dolga in svetlo-bela,
zlat obroč ima okoli vratu, na
glavi pak rdeč greben in zlato
krono, v kateri je velik demant.
Kdor bi dobil ta demant, bi bil
vse svoje življenje tako bogat, da
bi mu ne bilo v deveti deželi ena,
rega; - a nevarno je tega polatiti
se, ker kogar piči bela kača, mora
naglo umreti. Bela kača se plazi
po gorah in skalah, ter žvižga
grozovito.

5.

Kedaj so kače klicali, žviž-
gali so namreč na piščalko, ki
je imela moč priklicati kače.
To so napravili najrajši na
hribih; okoli sebe so naredili ris
in po njem fratra (drobnega sukega lesa)

nametali ter zazigali. Kače, ki so
na žvižg prišle, so popadale v oginj.
Gorje pak tistemu, ki kliče kače, če je
med njimi bela kača: ravno tako bi se mu
zgodilo, kakor enemu pastirju, ki je šel kače kli-
cat v ris. Vlišal je žvižg in šumenje o
zraki; naglo prileti bela kača, ter verže
pastirja v oginj, kjer je moral med stra-
šnimi bolečinami umreti.

6.
Enkrat je šel nekdo na goro z
enim pomočnikom loviti kače. Sredi ris,
dene v sredo jelšev mladiko enoletno in
zazvižga. Njegov tovarš se prestraši,
ter spleza na deveto bukev. Cela truma
kač pride, in vse položijo mirno svoje
glave v ris. Potem pak pride bela
kača, zazvižga, in na njen žvižg
planejo vse kače na lovca, ter ga
tako opikajo, da je ravno tamkej umrl.

S

Fantovska pod oknom o ženitovanji.1.

Srečen večer, srečen dan
 Žen'nu, nevest in svatolcom,
 Ki sta od tega ledek stanu
 Na ta dan vzela slovo.

2.

Ljubi ženin bodi vesel,
 Ker zlahtno rožo si prejel;
 Smel jo boš za pomoč,
 Nji zročil gospodinjsk' ključ.

3.

Bog vama daj svojo pomoč,
 Vama naj svet' nebeška ljuc',
 Da b' v ljubezni vselej b'la,
 Graven ljubila tud' Boga.

